DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,

De

PLEURITIDE VERA.

Quam,

Præſide DEO Ter Opt. Max.

AUTHORITATE & DECRETO Inclyti, Excellentiſſimi, & Nobiliſſimi Collegii Medici in Almâ hac & Antiquiſſimâ

RAURACORUM UNIVERSITATE,

Pro

SUMMIS in MEDICINA Honoribus & Titulis DOCTORALIBUS Solenniter conſequendis,

Placidæ Medicorum Ventilationi ſubjicit

THEODORUS WINANDI,
Amſtelo-Batavus.

Ad diem 28. Martii, An. M DC LX.

Loco horiſque ſolitis.

BASILEÆ impreſſit GEORGIUS DECKERUS,
Academiæ Typographus.

Excellentissimo, Spectatissimoque
Viro ac Domino,

DN. JOH. CASPARO FAUSIO,
Philosophiæ ac Medicinæ Doctori Expertissimo, Practicæ Medicinæ in Antiquissimâ & Celeberrima Heydelbergensi Universitate Professori Primario, Illustrissimi ac Celsissimi Principis Electoris Palatini, Bavariæ, &c. Ducis Archiatro dignissimo, Fautori suo plurimum colendo.

Exercitium hoc Medicum utpote Studiorum suorum Academicorum finem,

in grati animi τεκμήριον
offert & inscribit

THEODORUS WINANDI,
Amstel-Batavus.

DE *Pleuritide Vera* acturus operæ pretium non inutile me facturum puto, ſi primo ejus Etymon, poſtea definitionem, & cauſas, hisque ſigna & curam breviter & ſuccincte proponam. Quod ad Etymon.

THESIS I.

MOrbus hic gręcis vocatur πλευρῖτις, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς i.e. à latere. Lat. verò *Morbus vel Dolor lateralis*, & definitur propriè loquendo, *Inflammatio membranæ Pleuræ & muſculorum intercoſtalium internorum.*

II.

Ad perſpicuam hujus morbi declarationem examinabimus quatuor 1. *Subjectum.* 2. *Morbum ipſum.* 3. *Cauſas.* 4. *Signa* quibus à cognatis affectibus diſcernitur.

III.

Subjectum Veræ Pleuritidis (de hac enim in præſens præcipuus noſter erit Sermo, quia dantur adhuc aliæ

ſpecies uti latius apparebit in differentiis) ſtatuitur eſſe *membrana iſta* quæ coſtis ſubtenditur, vulgò *Pleura* dicta, & *muſculi intercoſtales interni.*

IV.

Morbus hic quatenus eſt *Inflammatio* triplex morbi genus ſub ſe complectitur, ſc. *intemperiem, malam compoſitionem*, & *continui ſolutionem.*

V.

Cauſæ ſunt vel proximæ vel antecedentes, vel procatarcticæ & externæ : proxima ſive continens cauſa eſt in fluxio tenuis & fervidi ſanguinis in *membranam* dictam vel *muſculos* th. 3. dictos, utplurimum autem bilioſi rarò pituitoſi vel melancholici; *Antecedens cauſa* eſt idem ſanguis in corpore reſtitans, ſed nondum influxus.

VI.

Hic ſicut in omnibus *fluxionibus* conſideranda ſunt quatuor. 1. *movens.* 2. *mobile.* 3. *viæ per quas.* 4. *pars recipiens.*

VII.

Movens ſive terminus à quo eſt *cor* quatenus multo tenui ſanguine abundat, eumq́ue per arterias in *pleuram* & *ſpatia intercoſtalia* evomat. 2. *Mobile* ſive humor, isq́ue vel ſanguineus, vel bilioſus, &c. quatenus vel copia vel qualitate vel orgaſmo in vitio eſt. 3. *Viæ per quas* fit fluxio ſunt venæ & arteriæ intercoſtales, mammariæ, vel thoracicæ. 4. *Pars recipiens ſive terminus ad quem* ſunt latera ſive partes laterales ex prævio fluxu vel alia quavis de cauſa nimis debilitatæ & fluxui recipiendo proclives.

VIII.

Cauſas procatarcticas & externas quod attinet, earum aliæ materiam ſuppeditant, aliæ materiam jam præſentem commovent, & ad *pectus* abripiunt.

IX. Sup-

IX.

Suppeditant materiam nimia alimentorum copia, vini meracioris ingluvies, otium, consuetæ sanguinis evacuationes per nares, menses, hæmorrhoides, &c. suppressæ, breviter omnes res quæ *cacochymiam* vel *plethoram* generare valent ut immoderatus usus sex rerum non naturalium. Jam verò humores commovent & ad *pectus* abripiunt exercitia corporis immodica, ictus & contusio pectoris, casus ab alto, haustus frigidi post prævium vehementem æstum, expositio corporis aëri frigido post validum exercitium, &c.

X.

Nunc ad *differentias* progrediamur, quæ variæ sunt ac sumuntur præcipuè vel *à sede affectâ*, vel *à causis*, vel *ab adjunctis* ac 1. *à Sede affectâ*, *Pleuritis*; vel est *vera* & oritur ab *inflammatione pleuræ* & *musculorum supradictorum*, vel *notha* quæ existit in partibus exterioribus, quæque vel à flatu, vel à frigidis humoribus vel à defluxu catarrhi originem suam habet: *vera* rursus est vel *adscendens* quæ ad superiora & jugulum pertingit, vel *descendens* quæ ad *hypochondria* magis vergit vid. *Hipp. l. 2. de vict. rat. in acut.* 2. *à causa morbifica* atque ita est vel sanguinea vel biliosa benigna vel maligna, &c. 3. ab *adjunctis* quàm *differentiam* proponit *Hipp. 1. de vict. rat. in acut.* sc. quod alia sit *sicca* ἄπτυστος ipsi dicta, in qua nihil vel parum sputi procedit toto morbo decursu, alia verò *humida* in qua sputum mox in principio apparet.

XI.

Missis differentiis aggrediamur nunc *signa*, quorum alia vel præsentem morbum patefaciunt & *Pathognomonica* nec non *diagnostica* vulgò *à Filiis Medico-*

rum appellantur, alia verò ſtatum morbi futurum prædicunt atque ideò *Prognoſtica* dicuntur.

XII.

Pathognomonica Pleuritidis ſigna à Gal. 5. de loc. aff. cap. 3. recenſentur quinque 1. *lateris dolor vehemens & punctorius*, quo dolore *à Peripneumonia* diſtinguitur qui in ea gravativus eſt, licet etiam alia ſint quibus à ſe invicem diſtinguuntur. 2. *febris aßidua & acuta.* 3. *Reſpiratio difficilis.* 4. *Tußis moleſta.* 5. *Pulſus durus & ſerratilis.*

XIII.

Signa partis affectæ & *cauſarum* ac 1. *partis affectæ*, quę ſi ſit *membrana pleura* ſupradictorum Symptomatum ſummus cruciatus & dolor ægrum invadit. Si partes externæ & *muſculi externi* afficiantur difficilior eſt in ægrum quam ſanum latus decubitus, quia partes & *muſculi exteriores* onere humorum incumbentium tunc comprimuntur, quin imo ſi digito comprimantur dolor ſentitur & tuſſis & febris fere abſunt; contrarium autem evenit, ſi *Pleura* affligitur, & tunc difficilior eſt in ſanum quam ægrum latus decubitus, idque fit quia membrana pondere collectæ materiæ tunc temporis magis diſtenditur & à coſtis divellitur, nec dolor digitorũ preſſu exacerbatur, niſi ſupra modum coſtæ comprimantur ut ait *Clariß. Rondeletius cap. de Pleuritide.* 2. *Signa cauſarum* ſi fiat à Sanguine puro ſputum erit rubrum & ſanguinolentum, ſi à ſanguine bilioſo ſputum erit flavum, & amaror linguæ plerumque aderit, ſi à ſanguine pituitoſo ſputum apparebit album viſcidum, &c.

XIV. Hæc

XIV.

Hæc de *diagnosticis & pathognomonicis signis*, sequuntur *Prognostica* quæ futurum morbi eventum prædicunt, uti jam dictum, horum autem alia *eventum morbi* ipsum, *salutem* vel *mortem* alia *tempus eventus brevitatem* sc. vel *longitudinem*, alia denique *modum eventus declarant*.

XV.

Eventum ipsum quod attinet cum sit *morbus acutus* incertus est ejus eventus juxta *aph.* 19. *l.* 2. In genere tamen interior exteriore magis est periculosior, & descendens ascendente: an verò ad *salutem* vel *mortem* terminaturus sit ex comparatione virium cum morbo colligendum est; sic si vires sint constantes, & actiones non valde lædantur, nec multum à statu naturali recedant bonam salutis spem præbent: si verò contrarium accidat & sputum à statu naturali plane discedat in substantia, qualitate, quantitate, &c. res ægri in angusto esse arguunt: Sic si *pleuritidi Peripneumonia* superveniat malum *aph.* 11. *l.* 7. Sputum livescens & nigrum lethale *Hipp. in coac.*

XVI.

Tempus eventus quod attinet si ineunte *Pleuritide* expectoratum ilico procedat & appareat, brevis erit morbus, si vero serius procedat longus *aph.* 12. *l.* 1. Quibus *pleuriticis* in principio lingua bile perfusa est septimo die judicantur: plura de tempore eventus vid. apud *Hipp. in coac. & comment. Lud. Dureti.*

XVII.

Denique quoad *modum eventus*, *Pleuritis* vel *resolvitur*, licet rarò dum materia per insensilem transpira-

tionem discutitur & exhalat, vel *excernitur* utpl. verò per Sputum, & nisi intra 14. dies superne purgentur transit in *Empyema aph.* 8. *l.* 5. & nisi intra 40. dies repurgentur *phthysici* evadunt *aph.* 15. *l.* 5.

XVIII.

Sequuntur *Indicationes* quibus absolutis *curationi* nos accingemus sc. materia fluxura sive *causa antecedens* quatenus *qualitate alterata* peccat *alteranda* est *contrariis*, quatenus *copia minuenda*, quatenus *motu* peccat & *influet revellenda* est jam jam *influens derivanda*, *influxa* & adhuc *remeabilis*, *evacuanda* & *discutienda*, & si discuti nequeat *pepticis* est *maturanda* & *expectoranda*. *Dolor* si sit immanis & vires valde atterat (neglecto morbo & causa) leniendus est per *anodyna*, vel sopiendus per *narcotica* sed hæc non nisi summâ urgente necessitate in usum trahenda sunt.

XIX.

Revulsio materiæ influentis, & influxæ *derivatio* & *evacuatio* commode perficitur *venæsectione*, quæ verò vena secanda est non convenit inter gravissimos *Authores*. *Gal. de cur. rat. per sang. miss.* ejusdem lateris venam aperire jubet: *Arabes* & *princeps* ipsorum *Avicenna* majoris *revulsionis* gratia 1. *Saphænam* aperit, dein *venam lateris oppositi*, tandem ejusdem *lateris:* plures *præstantissimorum authorum* ut magni istius *Vesalii*, *Belgii nostri luminis*, & *Caroli Quinti Imperatoris Medici* quondam *cubicularii*, & aliorum hac de re discrepantiũ opiniones in medium adferre possem, quas brevitati studens omitto. Nos verò (pace omnium quoniam Viris gravissimis dissentientibus *tyronem* aliquid certi statuere fortasse ambitionem saperet) *revulsionis* causa eligimus *venam lateris oppositi*, dein mox *evacuationis*

causâ

causâ ejuſdem *lateris*. in virginibus aliisque, quibus *menſtrua* vel ſolennis aliqua evacuatio ſuppreſſa eſt *Saphænæ* ſectio majus commodum adfert, niſi corpus ſit *plethoricum*, hoc enim in caſu ſectio *venæ* in *cubito* eſt præmittenda & mox ad prædictam *Saphænam* deveniendum. Si debilis ſit natura & à V. S. planè abhorreat æger, *cucurbitulæ* cum *ſcarificatione* locum ejus ſupplere poterunt.

XX.

Poſt *Venæſectionem purgantia* ſed lenia in uſum trahantur; qualia ſunt *Tamarindi*, *manna*, *Syr. roſ. ſol.* &c. formulas qui deſiderat, *practicos* conſulat: *Sudorifera* hic etiam conducunt ut *theriaca mithridatium diaſcord. fracaſt.* pro potu bibat *decoctum pectorale* ex *rad. alth. Scabioſ. Tuſsilag. fol. marrub. praſsii*, &c. additis *paſſulis* ex quibus omnibus cum aq. comm. decoctis, & colatis, cumq; *Syr. de hyſſopo capill. ven. de alth. fern. Apozemata* fieri poſſunt.

XXI.

Ad materiam diſcutiendam uti præcipue in *Notha Pleuritide*, *linimenta* & *cataplaſmata* lateri affecto admoveantur, quæ confici poſſunt ex *florib. chamæm. melil. fol. verbaſc. Pariet. Sem. lini, fœnugr. papav. rhead.* &c. decoctis in aq. comm. & cum ſpongia vel veſica porcinâ calide applicatis, & ne refrigerentur panni lanei calidi ſuperponantur.

XXII.

Hiſce omnibus ita præmiſſis *ſpecifica* nonnulla *medicamenta Antipleuritica* Medicis dicta in uſum trahi poſſunt, à quibus admirandos aliquando vidimus ſucceſſus, quatenus reliquias materiæ morbificæ diſcu-

tiunt, qualia vulgo creduntur. *Syr. papav. rhead. rasura dentis apri: Semen card. Sancti, Card. mar. oculi cancri pp. Riverius* valde commendat ſtercus equinum in *aq. card. B.* diſſolutum, & colatum. Idem præſtat ſtercus album gallinæ cum eadem aqua plura vid. *apud River. pract. med. l. 7. cap. 2. de pleuritide.*

XXIII.

Diæta hic uti in aliis *acutis* tenuis eſſe debet teſte *Latino Hippocrate Celſo l. 4. c. 6.* v.g. ptiſana, lac amygdalarum, & ſi vires ſint debiles ad earum reſtaurationem (cui totis viribus incumbere debemus, quia præcipua cura in iis conſiſtit) offeratur mica panis cum jure pulli, acerba, acida, ſalſa omnia vitentur Potus ſit aq. hord. cum paſſulis, vel decoctum glycyyrhiz: frigidum non bibat quia pectori inimicum, aph. 24. l. 5. à vino planè ſeſe abſtineat niſi morbus paulatim remiſerit, vel vires nimis langueſcant, tunc enim aliquid concedi poterit ſed tenue ſit. Reliquarum rerum non Naturalium moderatio ſervanda eſt, ſed brevitatis cauſa omitto.

XXIV.

Et hæc ſunt quæ de *verâ Pleuritide* ejuſque *cura* breviter pro exercitio publico concinnare volui; farraginem remediorum & *formularum* qui deſiderant, *Oceanum iſtum medendi Galenum*, & vaſta aliorum *practicorum* volumina ſcrutentur:

XXV.

Faxit Deus Ter Opt. Max. Summus medendi Magiſter, ut hæc omnia ſuccedant

in nomi-

in nominis ſui Gloriam, proximi noſtri commodum & Artis Medicæ decus & propagationem, & Parentum meorum ſolatium.

Ventilationis cauſa hæc adjicio.

I.

An in Diabete potulenta materia ordinariam viam ſequatur. Neg.

II.

An hyſtericæ paßionis cauſa proxima ſit corporalis uteri ad diaphragma aſcenſus illud comprimens. Neg.

III.

An arteriæ implentur quia dilatantur an contra, Neg. *prius.* Aff. *poſterius.*

IV.

Vera & exquiſita Pleuritis abſq; V. S. minus commodè curatur.

V.

Lien abſq; vitæ periculo exſcindi nequit.

F I N I S.